

Veel kritische vragen voor aanbieders Algemeen Pensioenfonds

Maarten van Wijk
31 maart 2016

Het apf klinkt interessant, maar pensioenfondsen hebben op dit moment aarzelingen. Het ontbrekende ‘track record’, de inspraak na overgang onafhankelijkheid van bestuur, kosten en beleggingsbeleid roepen allemaal op. ‘Het is een sprong in het duister.’

E-mail

Facebook

Twitter

LinkedIn

foto: iStock

Dat blijkt uit een ronde door Pensioen Pro langs bestuurders en toezichthouders in de sector, die studeren op aansluiting bij een apf. Daarvan zijn er inmiddels vijf in de markt, allen opgericht door verzekeraars. Enkelen van hen wilden gezien het stadium van de gesprekken overigens anoniem blijven.

Diverse fondsen rapporteren dat ze bij de oriëntatie vragen hebben bij kostenstructuur en beleggingsbeleid van het apf. De grotere zorg is echter de toekomst, na toetreding.

De ontwikkelingen dan, zoals het succes van een specifieke apf, de toetreding van andere ondernemingen en fondsen, of de kosten zijn moeilijk in te schatten. Dat wringt te meer, daar fondsen hun eigen invloed beperkt achten, met name in gezamenlijke kringen, en inschatten dat ze niet eenvoudig weer kunnen vertrekken, als het apf niet bevalt. Toetreding vergt dus vertrouwen, maar dat is niet makkelijk bij deze volledige nieuwe vehikels.

Invloed

‘De overgang naar een apf overwegen we, omdat het bedrijf zich niet meer dagelijks zelf met de pensioenvoorziening wil bezighouden. Maar we willen wel kunnen blijven ingrijpen als het misgaat’, vat een bestuurder van een ondernemingsfonds zijn wens samen. Op dat punt heeft een apf niet veel te bieden, meent hij. ‘In een gezamenlijke kring lijkt het apf op een bedrijfstakfonds, waar alleen de werkgever eigenlijk nog invloed heeft.’

De inspraak is wel belangrijk, illustreert Jacco Heemskerk (pensioenfonds RBS Nederland). ‘Je gaat vermogen delen met anderen. Heb je invloed op wie er binnenkomt? Wat gebeurt er met toetredende ondernemingen met te lage dekkingsgraden? Of bedrijven waarvan de werknemers een zeer hoge levensverwachting hebben? Stelt het apf de gedempte premie niet te laag vast? Dat kan in je nadeel zijn als je weinig of geen actieven hebt.’ Hij adviseert fondsen om heel duidelijk contractueel vast te leggen hoe ze eventueel weer uit het apf kunnen stappen.

De vraag is echter hoe zinvol dat nog is: een pensioenbestuurder verwacht dat in de toekomst de werkgever niet zo scherp meer zal kijken. ‘Die wilde er immers vanaf en de kennis zakt bij het bedrijf in vijf jaar weg.’ De werkgever staat dan op afstand, net als bij een verzekerde regeling nu: alleen zijn daar de opgebouwde rechten gegarandeerd.

Eigen kring

Een eigen kring is een optie: daar is meer inspraak en het is makkelijker om ook weer te vertrekken. 'We denken eraan om eerst proef te draaien met een eigen kring, om dan wellicht vijf jaar later nog verder op kosten te besparen in een gemeenschappelijke kring', zegt een bestuurder.

Het aantal kringen dat mogelijk is binnen een apf is echter beperkt. Verzekeraars willen dit aantal niet te ver laten toenemen, omdat dat de bestuurbaarheid van het apf kan aantasten.

Bovendien zijn de extra kosten van een eigen kring een vraagteken. 'Voor een gezamenlijke kring worden wel indicaties gegeven: €75 euro per deelnemer, soms wat meer, soms wat minder. Maar voor een eigen kring niet.'

Kosten

Een andere bestuurder zegt dat hij überhaupt nog weinig inzichten heeft in de kosten. 'Transactiekosten en beleggingskosten zijn onduidelijk, ze staan niet op de offerte die we hebben gekregen.'

Je moet heel diep doorvragen, een volledige uitsplitsing krijg je niet meteen', heeft Heemskerk ervaren. 'Zo zitten in de kosten voor vermogensbeheer deels weer administratiekosten verwerkt.'

Daarnaast vragen sommigen zich af hoe de kosten zich in de toekomst ontwikkelen. 'De eerste offerte is een ding, de vraag hoe het apf borgt dat die kosten laag blijven een ander', zegt Dries Nagtegaal, toezichthouder bij diverse fondsen. 'Zal het apf groeien en zo schaalvoordelen halen? Blijft de verzekeraar die schaalvoordelen dan ook doorgeven aan de klanten?'

Sommige fondsen vrezen het gevaar om op het 'verkeerde paard te wedden', omdat alle apf'en nu nieuw zijn. 'Wat als je in een apf stapt en op 1 januari bemerkt dat je de enige bent', vraagt een bestuurder van een gesloten fonds zich af. 'En als het apf geen succes wordt, en niet verder komt dan €2 mrd?' Mogelijk verliest de verzekeraar dan zijn interesse in het apf, stijgen de tarieven of moet het apf zelfs geliquideerd worden, met alle problemen van dien.

Beleggingsbeleid

Opvallend genoeg is ook het beleggingsbeleid van de apf-kringen een vraag voor meerdere bestuurders.

Een van hen zegt bij de offertes hier geen inzicht in te hebben gehad. 'Ze zeggen, u kunt zoveel inkopen, met een indexatieambitie van zoveel. Maar hoe ze dat waarmaken is onduidelijk. We moeten het beleggingsbeleid precies weten, om de vergelijking te maken met een bedrijfstakpensioenfonds, via een ALM-studie', zegt een bestuurder.

Een andere bestuurder heeft wel inzicht gehad in het beleggingsbeleid, maar heeft er twijfels bij. 'Verzekeraars zeggen wel dat ze met beleggingsbeleid A een ambitie B nastreven, maar

onderbouw dat maar. Sommigen hebben veel ambitie, met tamelijk conservatieve beleggingsmixen. Ik vraag me af of ze niet te optimistisch zijn.’

‘Beleggen is een basistaak voor het fonds. Ik wil dus weten wat de beleggingbeginselen, overtuigingen en risicohouding van het apf zijn’, zegt Heemskerk. ‘Maar het valt me op dat ik in gesprekken met de verzekeraars heel weinig hoor over het beleggingsbeleid.’

Onafhankelijkheid

Gezien alle zaken die nog mis kunnen gaan, blijft de onafhankelijkheid van het bestuur een teer punt. ‘We krijgen te horen dat de besturen zelf beslissen, tegelijk hoor je dat het apf gebruikmaakt van achterliggende fondsen van de verzekeraar. Dat wordt soms ontkend, dan weer bevestigd, je weet niet wat het is’, klaagt een bestuurder.

‘Van accountants hoor ik dat als ze de jaarrekening controleren bij een apf, ze geen advieswerk meer doen voor de betrokken verzekeraar’, signaleert Heemskerk. ‘Dat zou je niet verwachten als het apf echt onafhankelijk zou zijn. In gesprekken met een apf heb ik als verkoopargument gehoord dat de buffers van de verzekeraar heel sterk zijn. Ook gek toch, als het apf onafhankelijk is?’

Het feit dat alles is ondergebracht bij dezelfde aanbieder, kan eigenlijk al niet, denkt Heemskerk. Een onafhankelijk bestuur probeert op elk terrein de beste aanbieder voor de beste prijs te krijgen. ‘Het is moeilijk voorstelbaar dat een partij de beste is voor alles: vermogensbeheer, administratie, actuariel advies, fiduciair advies, enzovoorts.’

Dries Nagtegaal is benieuwd naar de bestuurders van de nieuwe apf'en, waarvan nog geen namen bekend zijn. ‘We mogen ervan uitgaan dat zij volledig onafhankelijk zijn en niet op een of andere wijze betrokken zijn geweest bij de partij die het apf heeft opgericht en waaraan de dienstverlening wordt uitbesteed.’

Wantrouwen

Wantrouwen tegen commerciële partijen is nog wijd verspreid. ‘Het blijven verzekeraars’, zo klinkt het onder bestuurders.

In die zin vinden de meeste bestuurders het jammer dat de oprichting van apf'en door fondsen zelf mislukt, al begrijpen ze het wel. ‘Het is veel werk, en de kosten zijn aanzienlijk, met name door het weerstandsvermogen dat moet worden ingebracht.’

‘Als iemand het had kunnen doen, waren het wel de partijen in de financiële sector’, constateren meerdere bestuurders. Zij hebben dus weinig hoop dat er alsnog een apf van andere fondsen komt. Op dit moment is alleen van Unilever bekend dat het zelf een apf opricht.

Afwachten

Meerdere fondsen geven aan dat ze liever nog even afwachten. ‘Het is fijner om in een al functionerende structuur te stappen en eerst de ervaringen van andere fondsen te horen.’ Ook

Nagtegaal denkt dat veel niet als eerste in een apf willen zitten. ‘Sommige zullen echter niet kunnen wachten.’

Volgende week reageren in Pensioen Pro de apfen op de opgeworpen vragen

© 2016 Pensioen Pro. Alle rechten voorbehouden.